

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

16 maart 2004

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Gilbert Vanleenhove, Dirk De Cock en Julien Demeulenaere,
mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh en de heren Frans Ramon en Kris Van Dijck –
betreffende het belang van de leervakken esthetica en Duits in het algemeen secundair onderwijs**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De invoering van de vakgebonden en de vakoverschrijdende eindtermen als minimale doelstellingen vormde een belangrijk sleutelmoment in de terechtzorg van de Vlaamse overheid voor de kwaliteit van het geboden leerplichtonderwijs in Vlaanderen. Kinderen, jongeren en hun ouders kregen daardoor de garantie op een kwaliteitsvolle verwerving van kennis, vaardigheden en attitudes, noodzakelijk voor een moeiteloze doorstroming naar hogere onderwijsniveaus of voor een vlotte overgang naar de arbeidsmarkt.

Algemeen wordt echter sinds lang ervaren dat deze eindtermen zo omvangrijk zijn dat moeilijk nog gesproken kan worden van minimale onderwijsdoelen. Niet zelden blijft er weinig of geen tijd meer over voor niet-eindtermgebonden leerdoelen of voor de invulling van het eigen pedagogische project.

Inzonderheid in de tweede en de derde graad van het algemeen secundair onderwijs is de component Wiskunde-Wetenschappen zo overladen dat dit ten nadele gaat van de cultureel-linguïstische component. In de praktijk kwamen hierdoor vooral vakken zoals esthetica en Duits ernstig in de verdrukking. De eindtermen noopten inderdaad tot lessen-tabellen die de ruimte voor deze vakken sterk beperkten.

Dit is een kwalijke evolutie die, zeker wat het vak esthetica betreft, mede ingegeven is door een nogal erg functionalistische en instrumentele invulling van het onderwijs.

A. ESTHETICA**A.1. Achtergrond en context***A.1.1. Visie op onderwijs*

In een discussie over de maatschappelijke rol van onderwijs zijn minstens twee vragen van belang :

- is het onderwijs een hefboom voor de maatschappij of is het een uitvloeisel van die maatschappij ?
- wordt de inhoud van het onderwijs bepaald door economische en maatschappelijk-relevante

vereisten of moet het onderwijs een vorming geven die verder reikt ?

Deze vragen zijn bijzonder relevant én actueel, zeker in het licht van enkele heersende opvattingen :

- de taal van vele beleidsmakers en van vele bedrijfs- en andere verantwoordelijken in de samenleving kan niet zelden herleid worden tot een *nuttigheidsdiscours* ;
- dat uit zich in het alomtegenwoordige *functionalistische* discours : leerlingen worden beschouwd als “human resources” die naar believen op de economische markt ingezet kunnen worden ;
- dat leidt tot een *functionalisering* van het onderwijs : onderwijs is het ideale instrument om het denken en handelen van jonge mensen in overeenstemming te brengen met het denken en handelen van dominante krachten in de samenleving ;
- dit leidt op zijn beurt tot de *instrumentalisering* van het onderwijs : onderwijs wordt gereduceerd tot basisvorming die aansluit bij het markteconomische verhaal. Alles moet in dienst staan van de behoeften van de arbeidsmarkt.

Deze opvatting roept tal van bezwaren op :

- deze manier van denken gaat immers uit van een onderwijstechnocratie die antipluralistisch is : ze poneert een eenzijdig functionalistische en instrumentele invulling van het onderwijs ;
- ze laat het belang van vakken afhangen van hun bijdrage aan de technische wereld ;
- de legitimatie van particuliere vakken waarvan de nuttigheid niet onmiddellijk duidelijk is, wordt in vraag gesteld ;
- er is nauwelijks ruimte voor vakken die niet passen in het nuttigheidsdiscours : esthetica, filosofie, godsdienst en zedenleer ;
- de eenzijdige functionalistische kleuring kan de jongeren niet wapenen om te leven in een pluralistische wereld ;
- de oorspronkelijke idee van *humaniora*, waar mensvorming en vooral brede vorming centraal staan, wordt verlaten ten voordele van een pragmatische invulling naar Amerikaans model.

Een mogelijk antwoord op deze bezwaren is het afzien van een eenzijdig nuttigheidsdiscours ten voordele van een bredere benadering die de volle rijkdom van de werkelijkheid benadrukt :

- het functionalistische discours is legitiem, maar is te eng ;
- het stuurt aan op competitie met andere vakken en leidt tot corporatistische reflexen van vakleerkrachten, wat fundamenteel ingaat tegen het denken vanuit een opvoedingsproject ;
- functionalisme is niet de exclusieve waardehorizon waartegen de betekenis en de zinvolheid van de vakken moet worden afgewogen ;
- vakken hebben ook een intrinsieke waarde, en niet alleen een instrumentele functie in termen van meetbare effecten.

Een alternatief voor een dergelijke eenzijdige invulling is het verlaten van de achterhaalde tegenstelling tussen vakken die nuttig zijn en vakken die niet nuttig zijn, ten voordele van een nieuwe verdeellijn tussen vakken die de rijkdom van de werkelijkheid openen tegenover vakken die ze eerder afsluiten. Het spreekt vanzelf dat onderwijs vakken moet bieden die “nuttig” zijn, maar daarnaast moet evenzeer ruimte gemaakt worden voor vakken die gericht zijn op het opentrekken van de geestelijke horizon. Op termijn heeft zelfs dit laatste ook zijn nut.

A.1.2. Cultuur en onderwijs

De relatie tussen cultuur en onderwijs is dubbelzinnig en problematisch. De delicate evenwichtsoefening tussen initiatieven en bevoegdheden kan leiden tot onduidelijkheid.

Enerzijds zijn er initiatieven die proberen deze relatie aan te halen, zoals o.m. het “Steunpunt Cultuur en Onderwijs” en het door de Vlaamse regering afgesloten “protocol van samenwerking met betrekking tot cultuur en onderwijs” ; anderzijds leidt de structurele scheiding tussen het leerplichtonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs en de culturele sector tot spanningsvelden die de territoriumafbakening (wat moet waar en door wie worden aangeboden ?) en de inhoudelijke invulling van het aanbod betreffen. Het bestaan van een parallel circuit van cultureel aanbod wordt daarbij niet zelden als alibi gebruikt om de cultuur te bannen uit het leerplichtonderwijs. Het doorschuiven van de kunstzinnige en esthetische vorming naar

het (deeltijds) kunstonderwijs garandeert echter geen culturele vorming voor elke leerling.

Cultuur in het leerplichtonderwijs heeft een legitieme plaats. Deze plaats wordt echter al te vaak in vraag gesteld waardoor de cultuur zichzelf onophoudelijk moet verantwoorden en legitimeren, vanuit een discours dat niet het hare is. De rationaliteit van het westerse denken mag er niet toe leiden dat de school enkel dient als voorbereiding op de toekomstige arbeidsloopbaan. Er moet dus ook ruimte zijn voor vakken die niet meespelen in het “nuttigheidsdiscours” van het functionalistische denken, maar die hun legitimatie elders halen :

- kunst en cultuur bevinden zich in de zone die buiten het nuttige valt, maar halen hun legitimiteit uit hun intrinsieke waarde ;
- kunst en cultuur hebben een instrumentele functie – dat is door recent wetenschappelijk onderzoek op overtuigende wijze aangetoond – maar dat kan nooit de voornaamste legitimatie zijn ;
- kunsteducatie is een belangrijke toegangspoort tot de kennis van het verleden : ze verschaft het meest directe en rechtstreekse contact en garandeert de noodzakelijke inwijding in de culturele erfenis ;
- kunsteducatie en esthetische vorming bereiden voor op de vrije tijd en leiden tot het verbreden van de geestelijke horizon. In zijn kerstboodschap 2002 verwoordde koning Albert II het aldus : “In ons onderwijs zou de kunst een ruimere plaats moeten krijgen om onze jongeren een grotere kans te bieden hun persoonlijke talenten te ontwikkelen.”.

Kunsteducatie op school kan zeer efficiënt zijn als er sprake is van een geïntegreerde en gestructureerde aanpak. Dat vereist een zekere continuïteit in het aanbod en de noodzaak aan geregeld contact om tot een beklijvend resultaat te komen.

A.1.3. Kunsteducatie op school

Kunsteducatie verdient een plaats binnen het leerplichtonderwijs op basis van een politiek van gelijke kansen voor elke burger. Dit is het Franse discours, dat echter ook als inspiratie kan dienen voor het Vlaamse onderwijs. Het doorschuiven van de kunsteducatie naar het buitenschoolse circuit doet immers afbreuk aan de democratisering van het onderwijs. We verwijzen daarbij naar enkele uitgangspunten :

- de vrijwillige cultuurparticipatie bij jongeren is uiterst laag, niet alleen bij cultuurarme groepen ;
- de vrije tijd van jongeren is beperkt ; andere invullingen daarvan staan te dringen : TV, video, computer en sociaal leven ;
- cultuurconsumptie wordt in het algemeen als te inspannend ervaren, de geestelijke inspanning is te hoogdrempelig en de mogelijke statusverlening die ermee verbonden is, ligt te laag ;
- cultuurdeelname is een vorm van gedrag die in geen enkele levensfase als een individuele keuze in een sociaal vacuüm tot stand komt ; er is met andere woorden een socialiserende instantie nodig ;
- kunsteducatie moet daarbij helpen en een minimale democratische toegang tot het algemene cultuurgoed mogelijk maken, zoals werd aanbevolen in de vakoverschrijdende eindtermen rond de esthetische dimensie in het onderwijs ;
- de school blijft in dit verband de voornaamste socialiserende instantie die als enige alle jongeren kan bereiken op de leeftijd dat ze ervoor openstaan, zonder te moeten meedraaien in de markteconomische imperatieven van vraag en aanbod.

A.2. Probleemstelling

Het realiseren van esthetische vorming in het leerplichtonderwijs is een moeilijke opdracht omdat er dubbelzinnigheid is over de plaats in het curriculum en de manier waarop die vorming moet gebeuren (vaste lestijden of losse en eenmalige prikkels doorheen het curriculum). Het voornaamste probleem is het statuut van het vak *esthetica*.

A.2.1. Het vak *esthetica* is decretaal geen verplicht vak

Het algemeen secundair onderwijs verschaft een brede algemene vorming en de esthetische vorming heeft een rechtmatige plaats in deze basisvorming. Het vak *esthetica* is echter geen decretaal verplicht vak in Onderwijsdecreet II, artikel 55, en daardoor krijgt het ook niet de legitieme plaats en ruimte in de lessentabellen. In de praktijk leidt dat ertoe dat het vak alleen in het Katholieke Onderwijs in de basisvorming wordt aangeboden (derde graad van het ASO)

A.2.2. De praktijk in de twee belangrijkste onderwijsnetten in het secundair onderwijs

A.2.2.1. De nieuwe lessentabellen voor de derde graad van het ASO in het Katholiek Secundair Onderwijs reduceren de uren voor *esthetica*

Tot nu toe werd het vak *esthetica* aangeboden in de derde graad van het ASO in het Katholieke Onderwijs, met een lestijd van één uur per week in het vijfde en het zesde jaar. In het voorstel van de nieuwe lessentabellen is deze bestaande toestand doorbroken : het vak *esthetica* wordt verplicht in het vijfde jaar voor één lestijd per week, maar wordt optioneel in het zesde jaar, het vak wordt in het zesde jaar alleen “aanbevolen” voor één lestijd per week. De scholen zijn echter vrij om op die aanbeveling in te gaan en de meeste scholen leggen ze naast zich neer.

Deze nieuwe toestand betekent een halvering van de beschikbare lestijd voor het vak, en die was al minimaal. De reden voor die reductie is ingegeven door enkele basisprincipes bij de uittekening van de nieuwe lessentabellen : er wordt gestreefd naar een maximum van 32 lestijden per week ; de één-uursvakken moeten worden gereduceerd ; en de scholen vragen een vrije ruimte van een tweetal uren die ze zelf kunnen invullen. De reden waarom precies *esthetica* uren moet inleveren wordt vooral ingegeven door de vaststelling dat het geen decretaal verplicht vak is, en daarom sneuvelt het als eerste, samen met Duits, dat eveneens uren moet inleveren.

A.2.2.2. De nieuwe lessentabellen voor de derde graad van het ASO in het Gemeenschapsonderwijs plaatsen het vak *esthetica* uitsluitend in het complementaire gedeelte

In het Gemeenschapsonderwijs kan het vak *esthetica* natuurlijk evenzeer worden aangeboden, maar dan uitsluitend in het complementaire gedeelte, afhankelijk van de vrije keuze van de scholen. Door de pedagogische begeleidingsdienst van het gemeenschapsonderwijs wordt het vak *esthetica* als één van de diverse mogelijkheden aangegeven in het complementaire gedeelte in alle ASO-richtingen, behalve in Grieks-Wetenschappen, Latijn-Wetenschappen, Moderne Talen-Wetenschappen en Wetenschappen-Sport. Voor leerlingen die in het complementaire gedeelte het vak *esthetica* kiezen, mag het totaal aantal wekelijkse lestijden opgetrokken worden tot 33 lestijden (zie *Pedagogische*

begeleidingsdienst, Voorstellen lessentabellen ASO 3^e graad – 14.01.2004).

A.2.3. Gevolgen op korte termijn

De gevolgen van deze ingreep ondermijnen het reeds zo kwetsbare statuut van het vak en zijn dramatisch op korte termijn :

- de ingreep heeft gevolgen voor de werkgelegenheid van de betrokken leerkrachten ;
- het recruterende van nieuwe leerkrachten wordt problematisch : het wordt bijzonder moeilijk om nog gekwalificeerde leerkrachten aan te trekken met zo weinig perspectief en zo weinig structurele inbedding in de lessentabellen ;
- als gevolg daarvan zal het ene resterende uurtje nog meer dan vroeger gebruikt worden voor het opvullen van ontbrekende uren in het uurrooster van andere leerkrachten : de reductie betreft dus niet alleen het aantal uren maar ook het gewicht van de resterende uren ;
- daardoor wordt het statuut van het vak en van de vakleerkracht behoorlijk onderuit gehaald.

A.2.4. Gevolgen op lange termijn

De gevolgen op korte termijn hebben gedeeltelijk te maken met de corporatistische belangen van de specifieke vakleerkrachten. De gevolgen op lange termijn overstijgen die particuliere verzuchtingen :

- de reductie van de uren voor het vak esthetica heeft een signaalfunctie met betrekking tot de invulling van het onderwijs ;
- ze bestendigt het nuttigheidsdiscours en herbevestigt de functionalistische kleuring van het onderwijs ;
- ze hypothekeert een optimale werking van het vak door een structurele inbedding in de lessentabellen die nauwelijks de minimale ruimte en aanwezigheid garandeert ;
- het resultaat is een statusverlies van het vak, dat gevolgen heeft voor de recrutering van nieuwe leerkrachten ;
- het gebrek aan gekwalificeerde leerkrachten heeft gevolgen voor de wetenschappelijke uitbouw en didactische ondersteuning van het vakgebied ;

- het vak wordt met andere woorden niet meer gedragen door een voldoende grote kritische massa van leerkrachten die moeten zorgen voor een vernieuwende dynamiek.

B. DUTS

B.1. Belang van het leervak Duits

Naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de onrust bij de leraren Duits in de derde graad van het ASO in de studierichting met de component ‘Moderne Talen’ (zie *Handelingen C40-OND5– Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid- zitting 2002-2003, 24 oktober 2002*) onderstreepte de minister van Onderwijs en Vorming het belang van het Duits met de volgende argumenten :

- Duits blijft in het aanbod Moderne Talen van belang omdat het onze derde landstaal is (*nationaal-politieke reden*) ;
- Duits leren confronteert de leerling met een taalsystematiek van een levende taal die vergelijkbaar is met die van de dode talen. De systematiek eigen aan de Duitse taal scherpt het analyse- en denkvermogen van de leerlingen, wat ten goede komt aan de studie van andere talen. De studie van de Duitse taal betekent dus winst op twee vlakken (*cognitief-praktische reden*) ;
- de kennis van het Duits is belangrijk op de arbeidsmarkt. Het seminarie ‘Hoe meertalig zijn uw medewerkers ?’, georganiseerd op 26 april 2002, heeft de belangrijkheid van twee- en meertaligheid nog eens aangetoond. In de tekst van het seminarie klinkt het als volgt : “Hoewel heel wat leerlingen in het middelbaar onderwijs een initiatie Duits op het curriculum hebben staan, lijkt de kennis van het Duits in Vlaanderen benedenmaats, ook als we bijvoorbeeld vergelijken met Nederland. Nochtans is Duits de meest gesproken taal in Europa, is Duitsland onze belangrijke handelspartner, zijn veel apparaten en producten die we in onze industrie hanteren van Duitse makelij, vormen Duitsers een in aantal belangrijk én koopkrachtig toeristisch publiek, enzovoort. Het is dan ook belangrijk dat Duits, in het kader van een globaal ‘Vlaams meertaligheidsbeleid’ voldoende aandacht krijgt.”.

De overheid sluit zich hierbij aan.

Het departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde van de Karel de Grote Hogeschool ondervroeg eigen afgestudeerden van de schooljaren 1996-1997, 1997-1998, 1998-1999, in totaal 1.772 oud-studenten, onder andere over het gebruik van Duits in het bedrijf. Uit de enquête blijkt dat Duits vooral voor extern gebruik belangrijk is in Vlaanderen. Duits scoort voor extern gebruik 56 percent, Engels 92 percent, Frans 89 percent en Nederlands 94 percent. Duits behaalt een aanzienlijk hogere score dan Spaans. Binnen de sector industrie scoort Duits zelfs beter dan Engels. De scores zijn : Duits 89 percent, Engels 81 percent, Frans 95 percent en Nederlands 22 percent (*economische reden*) ;

- het aanbod Duits is in het secundair onderwijs van belang voor verdere studies. De cijfers van het academiejaar 2000-2001 laten zien dat 11,04 percent van het totale aantal universiteitsstudenten in Vlaanderen talen studeert. 4,17 percent van alle studenten aan Vlaamse universiteiten studeert Germaanse talen. De hierboven aangehaalde tweede reden om Duits te leren kan deze groep studenten die in talenafdelingen instromen, goed vooruithelpen. Bovendien is een basiskennis Duits heel handig voor studenten die instromen in andere disciplines van academische aard. Het aantal Duitstalige wetenschappelijke publicaties is zeer omvangrijk (*educatieve reden*) ;
- dan is er nog het belang van de kennis van het Duits om dezelfde reden voor heel wat hogeschoolstudenten. In het schooljaar 1999-2000 bijvoorbeeld studeerde 8,04 percent van de hogeschoolstudenten communicatiebeheer, 6,74 percent secretariaatsbeheer en 6,12 percent vertaalkunde (*educatieve reden*).

Deze lijst van argumenten kan uiteraard gemakkelijk nog aangevuld worden.

B.2. Probleemstelling

De nieuwe lessentabellen voor de derde graad ASO herleiden het aantal uren voor Moderne Talen in de basisvorming van 10 tot 9. Die reductie is het kwalijke gevolg van de verhoogde aandacht voor de component Wiskunde-Wetenschappen in het ASO.

Vooraf het leervak Duits wordt hierdoor bedreigd :

– in het Gemeenschapsonderwijs :

- a) wordt Duits niet aangeboden in de basisvorming of het fundamentele gedeelte in de tweede graad ASO ;
- b) wordt Duits voor 3 lessen per week aangeboden in het fundamentele gedeelte van elk leerjaar van de derde graad ASO, maar dan uitsluitend in de studierichtingen Economie-Moderne Talen, Latijn-Moderne Talen, Moderne Talen-Wetenschappen, Moderne Talen-Wiskunde. In elk van die studierichtingen kan Duits ook vervangen worden door Spaans ;
- c) behoort Duits tot de keuzemogelijkheden in het complementaire gedeelte tweede graad ASO (1 lestijd in tweede jaar) en in de derde graad ASO (1 lestijd per leerjaar), maar in het laatste geval uitsluitend in de studierichtingen Economie-Moderne Talen, Humane Wetenschappen, Latijn-Moderne Talen en Moderne Talen-Wiskunde.

– in het Katholiek Secundair Onderwijs :

- a) wordt Duits in het fundamentele gedeelte van het tweede jaar van de tweede graad ASO voor één lesuur per week aangeboden in alle studierichtingen ;
- b) wordt Duits voor 3 lessen per week aangeboden in het fundamentele gedeelte van elk leerjaar van de derde graad ASO, echter uitsluitend in de studierichtingen Economie-Moderne Talen, Latijn-Moderne Talen, Moderne Talen-Wetenschappen en Moderne Talen-Wiskunde ;
- c) behoort Duits voor minstens één lesuur per week tot de keuzemogelijkheden in het complementaire gedeelte van beide leerjaren van de derde graad ASO in alle studierichtingen.

In het Gemeenschapsonderwijs kunnen leerlingen dus perfect een volledige ASO-opleiding volgen zonder één woord Duits te hebben geleerd. In het Katholiek Secundair Onderwijs kan de kennis van het Duits voor vele ASO-leerlingen beperkt blijven tot één lesuur per week in het tweede leerjaar van de tweede graad.

B.3. Bestaande promotieprojecten voor het Duits

Op dit ogenblik bestaan er diverse mogelijkheden om vreemde talen, en met name het Duits, te promoten bij leerlingen secundair onderwijs.

Zo zijn er mogelijkheden binnen de Europese programma's Socrates en Comenius, waarbij leerlingen én leerkrachten rechtstreeks betrokken zijn, zoals :

- schoolprojecten : met multilaterale schoolpartnerschappen waarbinnen leerlingen en leerkrachten internationaal en vakoverschrijdend, maar binnen het normale curriculum en vooral in de klas samenwerken ;
- taalprojecten : bilaterale klassenuitwisselingen waarbinnen leerlingen en leerkrachten internationaal en vakoverschrijdend, maar binnen het normale curriculum, samenwerken. Daarbij staat vooral de “vreemdetalenervaring”, het “taalbad” centraal, dankzij een wederzijdse klassenuitwisseling van telkens 14 dagen ;
- de actie “Taalassistenten” : Vlaamse scholen kunnen zich kandidaat stellen om een taal-leerkracht-in-opleiding te ontvangen voor een stage van 3 tot 8 maanden, om als “native speaker” te assisteren bij lessen vreemde talen en/of een “internationale toets” te geven aan andere vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, e.d.) en zo de motivatie van de leerlingen en de aantrekkingskracht van de betrokken vakken te verhogen.

Daarnaast zijn er nog andere taalbadmogelijkheden voor leerlingen die door het departement Onderwijs ondersteund of gefinancierd worden, zoals :

- Klavertje 3 : korte bi- of trilaterale klassenuitwisselingen tussen scholen van de drie Gemeenschappen van België ;
- Euroklassen : korte bilaterale klassenuitwisselingen met scholen in de landen die kunnen deelnemen aan het Socrates-programma. De drempel van deze projecten is minder hoog dan bij de Comenius-taalprojecten. Daardoor zijn ze beter geschikt voor een TSO- en (vooral) een BSO-publiek.

In alle genoemde mogelijkheden wordt echter slechts zelden voor het Duits of voor Duitsland gekozen. Meestal gaat het om Engelstalige of Frans-talige projecten. Daarnaast bestaan er echter een aantal mogelijkheden en activiteiten die zich specifiek en uitsluitend op Duitsland en/of de Duitse taal richten. Het betreft :

1) samenwerking in het kader van het Cultureel Akkoord België-Duitsland

De invulling van dit akkoord wordt jaarlijks afgesproken tussen Duitsland enerzijds en de drie Gemeenschappen van België anderzijds. Door-gaans wordt geopteerd voor :

- een bijscholingscursus van een volledige week voor een twintigtal Vlaamse leerkrachten Duits in Duitsland ;
- een soortgelijke bijscholingscursus in Vlaanderen voor Duitse leerkrachten ;
- een “Kurs zur deutschen Sprache und Landeskunde” van drie weken voor een twaalf-tal Vlaamse leerlingen uit het secundair onderwijs. De leerlingen verblijven in gastgezinnen in de buurt van de Duitse gastschool. Ze volgen 's morgens gewoon les met de Duitse leerlingen en nemen 's middags deel aan de buitenschoolse activiteiten ;
- een vergelijkbare verblijfsperiode voor een twaalf-tal Duitse leerlingen aan een Vlaamse secundaire school.

2) samenwerking in het kader van het Cultureel Akkoord België-Oostenrijk

Het huidige werkprogramma 2001-2004 van dit Akkoord bepaalt dat jaarlijks twintig Vlaamse leerkrachten Duits deelnemen aan een nascholingsseminarie in Oostenrijk.

Uiteraard mogen ook de inspanningen van de Duitse ambassade en van het Goethe-Institut niet vergeten worden op het vlak van promotie voor het Duits en voor uitwisseling tussen leerlingen en leerkrachten, schoolpartnerschappen, enzovoort.

Het Vlaamse departement Onderwijs levert niet geringe inspanningen voor internationalisering in het secundair onderwijs. Helaas volstaat het huidige budget niet of nauwelijks om de aangepane verbintenissen en bestaande activiteiten te financieren. Voor nieuwe initiatieven is er binnen het bestaande budget helemaal geen ruimte.

Gilbert VANLEENHOVE

Dirk DE COCK

Julien DEMEULENAERE

Gracienne VAN NIEUWENBORGH

Frans RAMON

Kris VAN DIJCK

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat :

1° de eindtermen in het onderwijs in die mate omvangrijk zijn dat de ruimte voor sommige vakken, inzonderheid Duits en esthetica, ernstig bedreigd wordt ;

2° wat het leervak esthetica betreft :

- a) het vak esthetica een legitieme plaats verdient in de basisvorming en er stevige argumenten aangevoerd kunnen worden om dit vak het statuut van decretaal verplicht vak in het leerplichtonderwijs te geven, met bijhorende minimale eindtermen en doelstellingen, en met voldoende ruimte in de lessentabellen om het bereiken van die minimale doelstellingen mogelijk te maken ;
- b) kunsteducatie kan helpen bij de vorming van de totale persoonlijkheid en bij het ontwikkelen van de vermogens van de integrale mens ;
- c) het vak esthetica echter niet thuis hoort in een nuttigheidsdiscours waarbij het gaat om te verwezenlijken effecten die men kan afmeten aan hun doelgerichtheid ;
- d) kunst haar legitimatie niet in de nuttigheidswaarde voor iets anders vindt, maar wel in haar eigen intrinsieke waarde, en kunsteducatie daarom bijdraagt tot de esthetische dimensie waarvan sprake is in de vakoverschrijdende eindtermen voor het secundair onderwijs ;
- e) het vak esthetica kan bijdragen tot de realisatie van intentieverklaringen en doelstellingen van het Vlaamse cultuurbeleid, zoals het verhogen van de culturele competentie, het verruimen van de cultuurparticipatie, het stimuleren van cultuurbeleving bij cultuurarme doelgroepen, het uitwerken van een synergie tussen cultuur en onderwijs, enzovoort ;

f) de esthetische vorming niet mag worden doorgeschoven naar extra-curriculaire activiteiten, die wel complementair kunnen zijn, maar nooit in de plaats kunnen komen van de eigenlijke esthetische vorming die op school aangeboden moet kunnen worden ;

g) de esthetische vorming niet uitsluitend mag worden gedragen door eenmalige en losse initiatieven ;

3° wat het leervak Duits betreft :

- a) het taalonderricht Duits sterk te lijden heeft onder de reductie van het aantal lesuren voor moderne talen ;
- b) leerlingen veel meer dan vroeger hun opleiding algemeen secundair onderwijs kunnen doorlopen zonder voldoende of zelfs maar enige kennis te hebben verworven van de Duitse taal ;
- c) extra stimulansen dringend nodig zijn om het Duits als taal te promoten bij onze leerlingen secundair onderwijs, maar ook bij leerkrachten en directies ;
- d) er behoefte is aan supplementaire financiële middelen om die promotie efficiënt te kunnen voeren ;

4° de problematiek van lessentabellen behoort tot de autonomie van de onderwijskoepels en inrichtende machten ;

– vraagt de Vlaamse regering :

1° initiatieven te ontwikkelen om, zonder de kwaliteit van het onderwijs in het gedrang te brengen, de eindtermen in het leerplichtonderwijs terug te brengen tot een strikt minimum, zodat er, onder meer, meer ruimte ontstaat voor een structureel en voldoende aanbod van leervakken zoals esthetica en Duits ;

2° de mogelijkheid te onderzoeken om het vak esthetica in de lijst van de verplichte leervakken in de derde graad van het algemeen secundair onderwijs op te nemen ;

3° haar inspanningen te intensifiëren om via bestaande en/of nieuwe initiatieven het Duits sterker te promoten bij leerlingen, leerkrachten en directies secundair onderwijs, en daarvoor ook in de nodige middelen te voorzien.

Gilbert VANLEENHOVE

Dirk DE COCK

Julien DEMEULENAERE

Gracienne VAN NIEUWENBORGH

Frans RAMON

Kris VAN DIJCK
